

Nederlands ontwerp voor de Expo 2000 in Hannover

Een tachtig tot negentig meter hoge 'energietoren' is de blikvanger in het ontwerp dat de Nederlander ir Michiel den Ruijter heeft gemaakt voor de Expo 2000 in Hannover. Het moet volgens hem ook de 'clou' vormen van deze wereldtentoonstelling, zoals Crystal Palace dat is geworden van de eerste wereldtentoonstelling van 1851 in Londen en de Eiffeltoren van de Parijse manifestatie in 1889.

Behalve blikvanger kan de toren ook windvanger worden als hij een molenfunctie krijgt om energie op te wekken. Want de landschapsarchitect Den Ruijter speelt in op het milieukarakter dat de initiatiefnemers aan de Expo Hannover willen geven.

Ook in de diepte wordt gedacht, door de winning van bodemwarmte als referentie op te nemen. Daarnaast wordt het actuele probleem van de overgang van stad en land in het ontwerp tot thema gemaakt.

Na een lange aanloop moet nu in het najaar de organisatie van de Expo operationeel worden gemaakt. Nadat het definitieve groene licht in april van dit jaar vanuit Bonn werd gegeven, is Den Ruijter in juli gevraagd om mee te doen aan een besloten prijsvraag voor het in te richten gebied. Dat de keuze op hem viel, hangt samen met zijn ontwerp

voor de Floriade 1992 in Zoetermeer, dat internationaal nogal de aandacht heeft getrokken.

Den Ruijter heeft de uiterst korte periode (het ontwerp moest deze zomer klaar zijn) voor lief genomen, omdat hij de wieken wil uitslaan. Na vijftien jaar in dienst te zijn geweest van de gemeente Zoetermeer is hij vorig jaar een eigen bureau gestart. Tevens geeft hij les op de beroepsopleiding in de groene sector Larrenstein in Velp.

'De Expo 2000 in Hannover is interessant vanuit ecologisch gezichtspunt', zo signaleert Den Ruijter als hij zijn ontwerp tegenover ons toelicht. De opzet is geheel anders dan die van Sevilla in 1992. Was er toen sprake van één gebied met paviljoens die na afloop moesten verdwijnen en veel spektakel, in Hannover is gedacht aan een sterk gedecentraliseerde opzet, waarbij bestaande gebieden zoveel mogelijk een rol spelen en wat er bijgebouwd wordt een permanent karakter dient te hebben. Hoofdthema: het milieu.

Behalve een reactie op Sevilla is de aanpak voor de Expo Hannover ook te zien in de traditie van de Duitse bouwtenntoonstelling, die een actuele bouwopgave al bouwend en inrichtend wil documenteren. Dat de eerste wereldtentoonstelling die Duits-

land mag organiseren op de drempel staat van een nieuwe eeuw en millennium, werkte zodanig op de verbeelding dat de keuze voor een 'Umwelt-Expo' van meet af aan vaststond. Daar komt bij dat Hannover dicht bij het vroegere Oostblok ligt, waar geheel eigen milieuproblemen bestaan.

De 'voorraadbenadering' stimuleert tot het inzetten van het bestaande Messe-gebied, dat na een opknapbeurt te hebben ondergaan dient voor het behandelen van thema's. Aansluitend is een strook gereserveerd voor landenpaviljoens. Verschillende soorten groengebieden in en om Hannover worden, voorzien van een stempel 'Stadt als Garten', aan de Expo toegevoegd.

Woningbouw speelt een belangrijke rol in de planning. Om te beginnen moet een deel van de 'Expo-Siedlung' een onderkomen bieden aan medewerkers. Den Ruijter ziet voor dit deel wel iets in een 'postmodern' wijkje. Vervolgens gaat het om in totaal 2500 woningen van een geavanceerd karakter, passend bij de milieu-uitgangspunten.

De ontwerper wil dat de toekomstige Nederlandse inzending naar de Expo Hannover iets met woningbouw heeft uit te staan. Hij heeft al contacten in de sector, zoals met het Bouwfonds Ne-

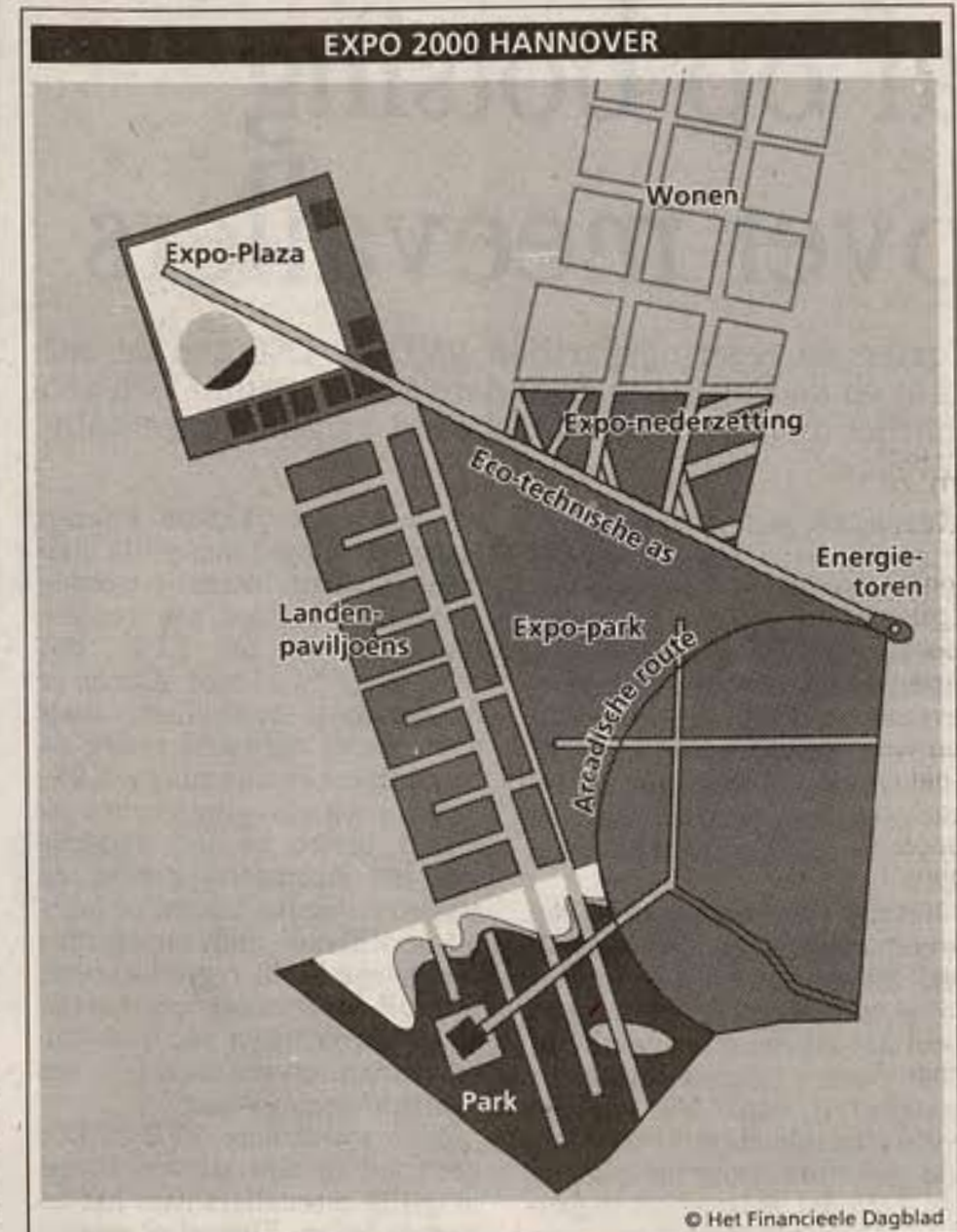
derlandse Gemeenten, dat volgens hem interesse toont. De Stichting Wereldtentoonstellingen, die zich met de inzending moet bezighouden, is echter nog niet actief. Het wachten is op een uitnodiging en het duidelijker worden van de opzet.

Den Ruijters ontwerp moet trouwens ook nog definitief worden aangewezen. Net als de plannen van prof. Dieter Kienast uit Zürich, die zich ten noorden van Den Ruijters werkgebied met de helling van de Kronsberg heeft beziggehouden.

Den Ruijter is uitgegaan van de 'voorraadbenadering' door bestaande akkerbouw aan deze rand van de stad op te nemen in de Expo, versterkt door een bouwwerk dat de nieuwe functie van het landschap verduidelijkt. De al genoemde energietoren moet met natuurlijke hulpbronnen de energie voor de tentoonstelling en later voor de stad leveren. 'Naast graan wordt er nu ook bodemwarmte en wind geogst', zegt de ontwerper.

Vanuit de Expo-plaza leidt een 'ecotechnische as' naar de toren, waarvan een 'arcadische route' afbuigt in de richting van een park dat herinneringen aan vroegere wereldtentoonstellingen zal bevatten.

W. M. Lookman

Via twee routes kan de bezoeker bij de energietoren komen. Ontwerp voor de wereldtentoonstelling in Hannover van de Nederlandse landschapsarchitect ir M. den Ruijter.